

ՄԵԼԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները 7 կոպեկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».
կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերէն)

Յայտարարութիւն ընդունում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА
НА ЕЖЕДНЕВНУЮ ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ

„КАВКАЗЪ.“

Въ 1891 году газета „Кавказъ“ будетъ выходить подъ прежнею редакціею и по прежней программѣ, ежедневно не исключая и понедѣльниковъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

Съ доставкою въ Тифлисъ.	Съ перес. по Имперіи.	По почтовому союзу.
На годъ..... 11 р. 50 к.	На годъ..... 13 р. — к.	На годъ..... 18 р. 40 к.
„ 1/2 года..... 6 „ — „	„ 1/2 года..... 7 „ — „	„ 1/2 года..... 10 „ — „
„ 3 мѣсяца . . 3 „ 50 „	„ 3 мѣсяца . . 4 „ — „	„ 3 мѣсяца . . 6 „ — „
„ 1 мѣсяцъ . . 1 „ 50 „	„ 1 мѣсяцъ . . 1 „ 75 „	„ 1 мѣсяцъ . . 2 „ — „

Подписка принимается исключительно въ конторѣ редакціи, Тифлисъ, Пушкинская, домъ А. Бабанасова.

Для иногороднихъ адресоваться: Тифлисъ, въ редакцію газеты „КАВКАЗЪ“.

Объявленія изъ Москвы, С.-Петербурга, Царства Польскаго, Остзейскаго края и изъ-за границы принимаются

исключительно въ центральной конторѣ объявленій, бывшей Л. Метцль, въ Москвѣ, Мясницкая, домъ Спиридонова.

1—3

ԹԻՖԼԻՍԻ ԳԱՂԱՔԱՑԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտարարում է ընդհանուր գիտությունները, որ ներկայ 1890 թվի նոյեմբերի 18-ին, կիրակի օր, Թիֆլիսի խորհրդարանի դահլիճում, առաւօտեան 9 ժամին կայանալու են Գումայի երրորդ կարգի ձայնավորների ընտրութիւնները, առաջիկայ 1891—1894 թաւաւեանի համար:

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ

Տարբերակ ընտրութիւններ. — Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Հանքային արդիւնաբերութիւնը Բաթումի գաւառում. Նամակ Ներքին-Արտաքին. Ներքին Լուրեր. — Հեռագրիչներ. — ԲՈՐՍՍ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ: Համբարական միութիւններ.

ՏԱՐՈՐԻՆԱԿ ԸՆԴՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վերջին ժամանակներս մեր այլ և այլ հասարակական հաստատութիւնների ընտրութիւնների ժամանակ նշմարվում է մի տարբերակ երևոյթ, այն է որ ընտրողները բաժանվում են կուսակցութիւնների ոչ թէ տարբեր դադարակարների, տարբեր ուղղութեան, հասարակական գործերի ընթացքի վրա ունեցած տարբեր հայեացքների համեմատ, այլ ցեղական կամ գաւառական գրուպաների համեմատ: Գրանից աւելի անհիմնելի, աւելի անմիտ բան չէ կարելի երևակայել: Այդ երևոյթը նշմարելի էր Գումայիսի կալուածական բանկի ընտրութիւնների ժամանակ, որտեղ միմեանց հանդէպ ընտրողական պատերազմի մէջ կանգնած էին ոչ թէ զապարի, ուղղութեան կուսակցութիւնները,

այլ՝ միմեանքները, իմերէթները, աբխազները, իւզինները և այլն....

Այժմ նոյն անձնուի երևոյթը կրկնվում է և Թիֆլիսի Գումայի ձայնավորների ընտրութեան ազդեցութեամբ:

Փոխանակ մտածելու թէ ո՞վ քաղաքային ցեղական ունեցողները աւելի օգտակար կարող է լինել ձայնավորների պաշտօնում, ո՞վ իր խելով, դիրքով, մասնագիտութեամբ, եռանդով կարող է օգուտ բերել քաղաքին, — ընտրողները անձնական կրքերից, կամ անձնական շահերից դուրս՝ բաժանվել են զլուստրացի երկու գաւառական կուսակցութիւնների՝ Թիֆլիսի և Ղարաբաղի կուսակցութիւններին....

Հարցնում ենք, ի՞նչ միտք, ի՞նչ խորհուրդ կարող է ունենալ քաղաքային գործերում այդ տեսակ, եթէ այդպէս կարելի է ասել՝ ցեղական կամ գաւառական մաքառում:

Մենք աշխատել ենք միշտ համոզել հայերին, որ նրանք հաւասար համբերողութեամբ վերաբերվին միշտ դէպի ամեն գաւառական հայերը ընդհանրապէս, իսկ յանկարծ տեսնում ենք որ քաղաքային գործերում, որտեղ ամենեւին նշանակութիւն չէ կարող ունենալ ազգութիւնը, այլ որտեղ դեր է խաղում քաղաքային ցեղական ունեցող, քաղաքային գործերում շահ ունեցող ան-

ձանց խելքը, ընդունակութիւնը, աշխուժութիւնը, դիրքը և եռանդը, յանկարծ տեսնում ենք, որ կարգվում են այս ու այն գաւառական կուսակցութիւններ, որոնք կեանքի և մահվան պատերազմ են մղում իրար դէմ:

Միթէ մի զարբացել, որը կամ տուն ունի Թիֆլիսում, կամ առևտուր է անում այդ քաղաքում՝ չէ կարող աւելի ընդունակ, քաղաքի գործերի համար աւելի օգտակար լինել, նոյն իսկ աւելի ազնիւ լինել, քան թէ այս ու այն Թիֆլիսցիներ, միթէ Թիֆլիսցիների մէջ էլ չը կան և անազնիւներ և անընդունակներ. և միթէ աւելի լաւ է, քաղաքի համար աւելի օգտակար է ընտրել այս ու այն Թիֆլիսցիներ, նոյն իսկ եթէ նա անընդունակ կամ անազնիւ է, քան թէ զարբացուն, նոյն իսկ եթէ նա խելօք, ընդունակ, շիտակ, եռանդոտ մարդ է....

Մենք ասեցինք, որ քաղաքային ձայնավորների ընտրութեան գործում ազգութիւնը ամենեւին նշանակութիւն չունի, բայց, ի հարկէ, Գումայի պէտք է այսպէս թէ այնպէս ներկայացնել իր ցեղական ունեցողների տարբեր մեծամասնութիւնը: Եւ որովհետեւ Թիֆլիսում քաղաքային ցեղական ունեցողների մեծ մասը հայեր են, բնականապէս ձայնավորների մեծամասնութիւնը պէտք է հայերից բաղկացած լինի:

Բայց եթէ այդպէս է, ուրեմն մի և նոյն է արդեօք հայերի մեծամասնութիւնը Գումայում բաղկացած կը լինի բուն Թիֆլիսցիներից, թէ Թիֆլիսում ապրող, մեր քաղաքում հաստատ բնակութիւն հաստատած և քաղաքային ցեղական ունեցող՝ զարբացողներից, երեւանցիներից, թէ գանձակցիներից....

Եւ վերջապէս քաղաքային գործերում այդ տեսակ կուսակցութիւնների կազմակերպվելը այն պատճառով արդէն անմիտ, անճշունի բան է, որ եթէ լաւ քննենք՝ մեր քաղաքում բուն, հնադարեան Թիֆլիսցիների ընտանիքները թէ մեր փողաւոր բարձր դասակարգի և թէ մեր միջին դասակարգի մէջ՝ շատ սակաւներ են մնացել.... Թիֆլիսցի այս ինչ հարուստ հաւաքարցի է, ուրեմն երեւանցի, այն ինչ վաճառականը՝ շուկայիցի է, երբորդ կամ ինքն, կամ նրա հայրը՝ շուկայիցի է եղել, չորրորդը՝ եթէ ինքը չէ, գոնէ նրա հայրը կամ պապը պարսկաստանցի է եղել, և այլն և այլն:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՄԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մի համեմատական նկատողութիւն մեր համբարներէ և եւրօպացոց միջնադարեան ցեղական միութիւններէ մասին:

Բացի սրանից, Թիֆլիսում արհեստում հարկաւոր է աւելի կատարելագործվել, որպէս զի աշակերտը կարողանայ ժամանակով մրցել իր համբարակցի վարպետների հետ: Վերջապէս, Թիֆլիսում նախապետական սկզբունքները աւելի խախտվում են, յարմար դիպլոմատիկ Գերմանիայում 1) և անհետում միջնադարեան Գերմանիայում 2), վարպետը չի խորշի իրանից կախում ունեցող աշակերտի աշխատանքից՝ աւելի կախում ժամանակ օգտվել և նրա ընդունակութիւնը մի տեսակ հարստահարել:

3) Աշակերտութեան պայմանի ձեւը՝ Հին ժամանակներում և մինչև անգամ 30-ամ-

կան և 40-ական թվականներում, ինչպէս պատմում են, աշակերտութեան պայմանի համար առանձին ձև չը կար: Սանի ծնողները, ազգականները, կամ խնամակալները, եթէ նա ոչ ծնող և ոչ ազգական ունէր, յանձնում էին նրան որչափ վարպետին, ասելով. «ուստա-ջան, մեր երեխան յանձնում ենք քեզ, քեզ էլ Աստրոն. ինչ ուղում ես արա, բայց ջո փէշակը սովորցրու. աշակերտի միւսը քեզ, ոսկորը մեզ»: Սրանով վերջանում էր բոլոր պայմանագրութիւնը. մնացածը կախված էր վարպետի խոստանքից: Եթէ առանձին պայմաններ հարկաւոր էին լինում, վարպետը և աշակերտի ծնողները պայմանագրվում էին վկաների ներկայութեամբ բերանացի. դրաւոր պայմանագրութիւն անհրաժեշտ չէր: Երկու կողմն էլ սըրբութեամբ պահում էին իրանց տուած խօսքը: Պատահած տարաձայնութիւնների ժամանակ համաքաղաքական դատաստանը միջամտում էր, և մեղաւոր կողմին ստիպում էր ճշգրտութեամբ կատարել կապած պայմանը: Վկաների և դրաւոր պայմանի բացակայութեան միջոցներում, վէճը դատաւորները վճռում էին ընդհանուր աղաթների հիման վրա: Գրաւոր պայմանների բացակայութիւնը միջ չը պէտք է դարձանայ: Արհեստաւոր դասակարգի մէջ հին ժամանակներում զբաղւածութիւնը տարածված չէր. գրաւոր պայման կապելը դժուարացնում էր: Բացի սրանից շատ ան-

գամ ձևապաշտութիւնը (ֆորմալիզմ) բոլորովին աւելորդ էր: Աստուածաբանութիւնը նախապետական կեանքում աւելի էր զարգացած, քան թէ մեր օրերում: Ամենին յայտնի է, որ մի 30—40 տարի սրանից առաջ, մինչև անգամ վաճառական դասակարգի մէջ գրաւոր պայմանագրութիւն և գրաւոր մուրհակներ տալը աւելորդ էր համարվում, որովհետեւ դրամական պարտքը հնուրդ պարտք էր: համարվում: Այնպէս օրեր, տարածվեց քաղաքակրթութիւնը և աստուածային երկիւղը սպառվեց մեր ժողովրդի մէջ: Այժմ մուրհակով տուած պարտքն էլ մեծ դժուարութեամբ է ստացվում պարտատուից: Մի և նոյն փոխադարձ անհաւատարմութիւնը սկսում է, կամաց կամաց տարածվել արհեստաւոր դասակարգի մէջ: Թիֆլիսում դեռ 50-ական թվականներից մենք նկատում ենք, որ աշակերտութեան պայմանագրութիւնը ստանում է գրաւոր ձև և պայմանագրութիւնը աշակերտի ծնողների և վարպետի մէջ կատարվում է ուստաւորների ներկայութեամբ:

Մի և նոյն երևոյթը նկատվում է միջնադարեան եւրօպացոց կեանքում. տասն և երկրորդ դարի վերջում, և տասն ու երեքերորդ դարի առաջին կեսում պատահում են բերանացի աշակերտութեան պայմանագրութիւններ: Բայց միջին դարերի երկրորդ մասից սկսած, պայմանագրերին տրվում է գրա-

Ուրեմն Թիֆլիսցիները կուսակցութիւն կազմելով ընդդէմ՝ զարբաց զին երի իսկապէս չէին ղեկավարվում գաւառական զգացմունքով, ցեղական թշնամութեամբ (զա միայն մի տեսակ դիմակ էր, որ այդ կեղծաւորները ծածկել էին իրանց երեսին), այլ պարզապէս ղեկավարվում էին անձնական հաշիւներով, խնամութեամբ, ղեկավարվում էին այն անվայել հաշիւներով, որ քաղաքային և այլ հասարակական գործերում իրանք տեղի դրաւին իրանց մերձաւորներով և ազգականներով հանդերձ, և չը թոյլ տան որ քաղաքում առաջ գայ մի նոր, աւելի զօրեղ, աւելի թարմ, աւելի եռանդոտ, աւելի ընդունակ գաւառական տարրը, որը շուտով կը կարողանայ մրցութիւն անել խնամութեան միջոցներով բոլոր քաղաքային և հասարակական գործերում ամեն տեղերը զբաղող փտած տարրի դէմ:

Եւ ահա այդ փտած, քայքայվող, միայն խնամութիւններով և ոչ թէ որ և է աչքի ընկնող ընդունակութիւններով զօրեղ տարրը, կիրակի, 11-ին նոյեմբերի, մի մեծ քաջութիւն ցոյց տուեց. մի քանի հոգի շատ ընդունակ, շիտակ, խելք և եռանդ ունեցող մարդիկ սեւացան ձայնավորների երկրորդ կարգի ընտրութիւններում, իբր թէ այն պատճառով միայն, որ դրանք զարբաց զայն և այլ իսկապէս այն պատճառով որ գաւառական հայ եռանդոտ, աւելի թարմ, աւելի շիտակ, աւելի ընդունակ տարրը մի փուշ է Թիֆլիսցի այն փոքրաթիւ տարրի աչքում, որը չէինք արտակարգ ընդունակութիւններ ունենալուց դատ, տարիների ընթացքում պահպանվում է մեղանում և ամեն տեսակ հասարակաց գործերի դեկը իր ձեռքում բռնած ունի միմիայն ազգականութեան, խնամութեան, իրար մէջ փողի կապերի և ընդհանրապէս ճարպիկ ինտրիգաների շնորհով:

Թիֆլիսցիների կուրը զարբացողների դէմ, ուրեմն, ոչ թէ ցեղական կամ գաւառական հպարտութեան և ինքնասիրութեան զգացմունքից է առաջանում, այլ անընդունակութեան և առաջանում, այլ անընդունակութեան, կամ աւելի լաւ է ասել՝ քայքայվող, փտած ոյժի յուսահատական կուր է ընդդէմ գաւառական թարմ և ընդունակ տարրի:

Գ. Ա.

Լոր ձև: 1) Մինչև անգամ Էտիէն Բուալոյի Ժողովածուից երևում է, որ դեռ XIII դարի երկրորդ կեսից շատ արհեստաւորների ցեղական միութիւնների կանոնադրութիւնները ուղղակի պահանջում են գրաւոր ձևով կապել պայմանագրեր, այն էլ ցեղական վարչութեան ներկայութեամբ: Կանոնադրութեան նպատակը պարզ է. երբ գրաւոր պայման կայ, պայման կապողների կամքը և ցանկութիւնը աւելի պարզ կերպով են արտայայտվում:

Գուցէ այս է զլուստր պատճառներից մէկը, որ ուսուցաց կառավարութեան մեր երկրում հաստատվելու օրից, օրէնքը ոչ թէ միանգամից, այլ կամաց կամաց սկսում է պահանջել, որ աշակերտական պայմանագրերին տան գրաւոր ձև: Մինչև անգամ Նորին Կայսերական Բարձրութիւն, Փոխարքայից 1867 հաստատած կանոնադրութիւնը, որ նշանակված է միայն Թիֆլիսի համբարական միութեանց համար, պարզապէս գրաւոր ձևը անհրաժեշտ չէ համարում աշակերտութեան պայմանի համար 2): Այն սովոր-

1) P. Hubert-Vallerouf, Les corporations d'arts et métiers et les syndicats professionnels en France et à l'étranger, (édition 1885), p. 38—42. G. Fagniez, p. 63. Levasseur, T. I, p. 224.

2) Положение о ремесленных амварахъ (пе-хтахъ) въ городѣ Тифлисѣ и объ ихъ управле-ніи (5 апрѣля 1867 г.) стр. 42:

1) Neuburg, p. 79.
2) Levasseur, T. I, p. 229.

³) C Neuburg, p. 79.

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԻՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
MESSAGERIES MARITIMES
(ՄԵՍԱԺԵՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ)

R N H F H R U S S O

ԳԱՍՏՐՕԼՆԵՐԸ

1—2

Կանոնաւոր եւ ուղղակի երթ՝ ԼԵԿԵԼԻՍԺԻՆ ԼՕՆԻՐՈՆԷ Ե ԲԱՌՈՒՄԻ ՄԶՔ Ե ԳԻՏԱՐԱՅԻՆ
Ուրբաթ, 16/28 նոյեմբերի ղուրս կը գնայ ԲԱՌՈՒՄԻՑ LE TIGRE (ՏԻԳՐ) շոգ
նաւը, նաւապետ NIEL (ՆԻԷԼ) զէպի Կ. Պօլիս, Մարսել, Հալը, Լօնդօն, ժանկրդ
միջանկեպ նաւահանգստները:
Ազգեստները՝ ԲԱՌՈՒՄԻՍՒՄ Կ. Գ. ԷՍՍԷՆԺԵՐ, ԹԻՖԼԻՍԻՍՒՄ՝ ԳԵՈՐԳ ԷՆՁՈՒՄԻ
ԷՆՁՈՒՄԻՍԷՆՑ, Իսկ ԲԱԳՈՒՄԻ ՄԶՔ՝ ԳՕՒՂԼՈՒՍՏ:
2—2

„ՄԻՇՈՒՆԱՅ“

ՄԿՆԵՐ ԿՈՏՈՐՆԵՐԻ ՐԻՍ ԳՈՒՅՄԱՆԵՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

զլիսաւոր պահանսոր զտնվում և թիֆլիսում և Ռազու
Բարձրագոյն հաստատված դեղատան ապրանքները վաճառու
կովկասեան ընկերութեան մօտ: 12—50 (6)

2—50 (5)

„К А С П І Й“

(ИЗДАНИЕ ГОДЪ ОДИНАДЦАТЫЙ)

Значительно увеличивая с 1 января 1891 года формат газеты (до размеров газеты „Кавказ“), редакция нашла возможным оставить прежнюю подписную цену, так что в 1891 году газета „Каспий“ будет стоить:

Съ доставкой: въ годъ	Р. К. 7 —	Съ пересылкой: въ годъ	Р. К. 8 50
„ „ на полгода	4 —	„ „ на полгода	5 —
„ „ на 3 мѣс.	2 50	„ „ на 3 мѣс.	3 —
„ „ на 1 мѣс.	1 —	„ „ на 1 мѣс.	1 50

Допускается разсрочка платежа подписных денег по соглашению с редакцией, но с тѣмъ, однако-жъ, условіемъ, чтобы при подпискѣ было внесено не менѣе 3 руб. для городскихъ и 4 руб. 50 коп. для иногородныхъ подписчиковъ, 15 февраля 2 р. и 15 марта 2 руб.

КРОМѢ ОБЫЧНЫХЪ ГАЗЕТНЫХЪ ОТДѢЛОВЪ,

„Каспій“ имѣть обширный „Нефтяной отдѣлъ“, специально преслѣдующій разработку вопросовъ русскаго нефтяного дѣла. Въ составъ этого отдѣла входятъ: а) руководящія статьи по русской нефтепромышленности, б) статистическія свѣдѣнія о добычѣ, переработкѣ и экспортѣ русской нефти, в) таковыя-же статистическія свѣдѣнія объ американской нефтепромышленности, 1) цѣны на главнѣйшихъ рынкахъ на нефтяные продукты въ Россіи и за границей и д) мелкія замѣтки, сообщенія и статьи, до нефтяной промышленности относящіяся.

Подписныя деньги адресуются; г. Баку, въ контору газеты „Каспій“, д. Красильникова. Въ Тифлисѣ подписка принимается при редакціи газеты „Тифлисскій Листокъ“.

2—3

Редакторъ Н. Соколинскій

Հոյս տեսաւ

„Р О Ф У Л“

Պատկերը թիւըբաշայերի կեանքից, գրեց Վ. Փափազեան: Գինն է 5 կօպէկ: Վաճառուում է միայն «Աղբիւր» խմբագրութեան գրասենեակում:

5—5

ВЫСОЧАЙШЕ ТОВАРИ-

УТВЕРЖДЕННОЕ ШЕСТВО

МЕХАНИЧЕСКОГО И ЧУ-

ГУННО-ЛИТЕЙНОГО ЗАВОДА

БЕЛИНО-ФЕНДЕРИХЪ

ВЪ ОДЕССѢ.

Складъ и производство сельско-хозяйственныхъ и за-
водскихъ машинъ и орудій, какъ-то:

Постоянных паровых машин и котлов разных систем и сил, Мукомольных мельниц и всякого рода принадлежностей к ним. Щеротовых, вальцовых поставок крупяшек, буратов и всяких других мельничных машин системы Г. Даверио. Лесопильных станков с пилами. Конных молотилок, и приводов, въялок, соломорезок, кукурузных молотилок—ручных, конных и паровых Прессов для винограда и сыра. Маслобок, грандспойтов и пасьов. Конных граблей «Голинсбург».

Производство котельныхъ работъ и отливка изъ чугуна и мѣди.

Склад локобилей, паровых молотилок, конных молотилок со штифтовыми барабанами и конных приводов известной фирмы Клейтонъ и Шутлвортъ въ Линкольнѣ и Вѣяб.

Главный склад жатвенных машин и косилок «Железная рама» и «Континентал» Джонстона.

Единственный складъ вальцовыхъ станковъ
Г. ДАВЕРЮ въ Цюрихѣ.

Заводъ имѣетъ свой собственный эллингъ для постройки пассажирскихъ и буксирныхъ пароходовъ, паровыхъ катеровъ, баржъ и проч. и принимаетъ заказы на подняте на эллингъ судовъ для исправленія или окраски подводныхъ частей и ихъ корпусовъ.

Агентъ въ Ростовѣ нД. Г. Я. Золотухинъ, Николаевскій пер. д. Арт. Яблокова, противъ Реальнаго училища кв. № 8.

39-100 (L. 2.)

ՀԱՃՈՒԵԿՁԻՌ

[illegible]

91-Ն Նոյեմբերի 1890

Պ Ա Հ Ա Ն Զ Ք	Թիֆլիսում	Բազուրի և Բա- թումի բաժն.	Ընդամենը	Պ Ա Ր Տ Ք	Թիֆլիսում	Բազուրի և Բա- թումի բաժն.	Ընդամեն
1. Կրամարկը (առձեռն թղթադրամ).....	75,974—60	73,703—22	149,677—82	1. Հիմնական դրամագույն.....	1,000,000 —	— —	1,000,000
2. Ընթացիկ հաշիւ Պետական բանկ. բաժնում.	164,051—57	61,000 —	225,051—57	2. Պահեստի դրամագույն.....	179,500—64	— —	179,500
3. Զեղջուռն (Disconto) մուրհակաց երկու ստո- րագրութեամբ.....	2,596,004—86	1,004,855—45	3,600,860—31	3. Կրամական աւանդներ՝			
4. Զեղջուռն տոկոսաբեր թղթ., կտրօն. և այլն.	30,472—88	1,649—64	32,122—52	ա) Պայմանաժամով	2,207,105 —	245,029 —	2,452,134 —
5. Փոխառութիւն գրաւականով՝				բ) ց'Պահանջ.....	219,578 —	75,300 —	294,878 —
ա) Պետութիւնից ապահ. տոկոսաբ. թղթերի.	1,189,231—90	367,086 —	1,556,317—90	գ) Ընթացիկ հաշուով հասարակ.....	851,547—71	971,571—89	1,823,119—60
բ) > ոչ ապահ. > >	431,595 —	9,245 —	440,840 —	դ) > > պայմանաւոր.....	— —	129,774—91	129,774—91
գ) ապրանքների.....	— —	47,960 —	47,960 —	4. Փոխ առած պետ. բանկայի թիֆլ. բաժ- նապահովված զեղջիւղ մուրհակներով. . .	115,500 —	— —	115,500 —
դ) Ոսկւոյ և արծաթի.....	— —	59,352—30	59,352—30	5. Մասնաւոր ընթացիկ հաշիւ պետ. բանկի ժիֆլ. բաժն. ապահով. մուրհակներով. .	— —	— —	— —
6. Բանկի պատկանեալ տոկոսաբեր թղթեր.	355,570—72	43,606—18	399,176—90	6. Թղթակիցներ՝			
7. Ոսկի և արծաթահամանի փոխանակադրեր.,	20,549—02	9,717—93	30,266—95	ա) Լոռայ հաշիւը (Loro).....	7,251,384—84	— —	7,251,384—84
8. Թղթակիցներ՝				բ) Բանկայի հաշիւը (Nostro).....	9,293,898—32	— —	9,293,898—32
ա) Լոռայ հաշիւը (Loro).....	7,133,267—96	— —	7,133,267—96	7. Բաժնիւնքի հաշիւը կենս. վարչութ. հետ, կենսաւոր. վարչութ. հաշիւը բաժնի. հետ.	— —	491,659—30	491,659—30
բ) Բանկայի հաշիւը (Nostro).....	9,154,573—17	— —	9,154,573—17	8. Բանկայի բաժնետոմսերու անվճար կտրօն- ների բաշխը 1882, 1883, 1884, 1885, 1886, 1887, 1888 և 1889 թւերին.....	273,367—05	— —	273,367—05
9. Բաժնիւնքի հաշիւը կենսաւոր. վարչութեան հետ.....	480,195—06	— —	480,195—06	9. Չը վճարուած տոկոսներ, աւանդներու, ընթացիկ հաշիւներու և այլ զործողու- թեանց.....	— —	— —	— —
կենսաւոր. վարչութեան հաշիւը բաժնիւնքի հետ.....	— —	345,941—97	345,941—97	10. Մտացուած տոկոսներ և յանձնարարա- կաններ	78,307—47	37,312—97	115,620—44
10. Բողոքուած մուրհակներ.....	39,513—61	— —	39,513—61	11. Փոխանցիկ գումարներ.....	239,742—85	89,064—38	328,807—23
11. Պայմանաժամը անցուցուած փոխառութիւն- ներ.....	16,490 —	6,155 —	22,645 —	12. Արդիւնք 1889 թւի.....	32,706—90	17,994—92	50,701—82
12. Ընթացիկ ծախսեր.....	41,071—02	20,511—70	61,582—72		— —	— —	— —
13. Կահկարասիք և սկզբնական ծախսեր.....	3,068—82	3,703—30	6,772—12				
14. Յետ ստացուելիք ծախսեր.....	14,888—49	3,219—68	18,108—17				
Բ. Ա.	21,746,518—68	2,057,707—37	23,804,226—05	Բ. Ա.	21,746,518—68	2,057,707—37	23,804,226—05

Дозволено цензурою, Тиѣлисъ 12 Ноября 1890 г.

Типографія Канцеляріи Главнонач. Гражд. час. на Кавк., Лорист-Мелиговск. ул. д. 555.